

EXPUNERE DE MOTIVE

la Legea pentru aderarea României la Tratatul Atlanticului de Nord, semnat la Washington, la 4 aprilie 1949

Tratatul Atlanticului de Nord a fost și constituie piatra de temelie a securității spațiului euro-atlantic. Semnat la Washington, la 4 aprilie 1949, el a pus bazele nu numai unei alianțe militare reunind SUA, Canada și state ale Europei Occidentale, ci și ale unei alianțe de valori democratice, fondate pe principiile democrației, libertății individuale și supremației legii – principii afirmate în preambulul Tratatului Atlanticului de Nord, numit în continuare Tratat. Numărul statelor părți la Tratat a crescut treptat – Grecia și Turcia au devenit membre ale Alianței Nord-Atlantice în 1952, Republica Federală Germania în 1955, Spania în 1982, Polonia, Republica Cehă și Republica Ungară în 1999. Această extindere progresivă a reflectat capacitatea Tratatului de a menține securitatea în Europa și de a fi, după 1989, o forță motrice a transformărilor democratice în fostele state comuniste din Europa Centrală și de Est.

Prin încheierea Tratatului s-a urmărit consolidarea solidarității între statele părți, consultarea permanentă și coordonarea acțiunilor lor în vederea menținerii păcii și securității internaționale, în conformitate cu principiile înscrise în Carta Organizației Națiunilor Unite. Astfel, Părțile se obligă să reglementeze diferendele internaționale pe cale pașnică, conform principiilor Cartei Organizației Națiunilor Unite și să se abțină de la utilizarea forței sau a amenințării cu forța. Totodată, în vederea atingerii obiectivelor Tratatului, Părțile se angajează să își dezvolte capacitatea individuală și colectivă, în cadrul Organizației Tratatului Atlanticului de Nord (NATO), pentru a rezista oricărui atac armat. Ele recunosc primatul Consiliului de Securitate în privința menținerii păcii și securității în lume.

Elementul esențial al Tratatului este reprezentat de articolul 5, care prevede că un atac armat împotriva uneia sau mai multor Părți va fi considerat un atac împotriva tuturor. Un astfel de atac va putea declanșa acțiuni de sprijinire a statului sau statelor aliate atinse, prin exercitarea dreptului la auto-apărare individuală sau colectivă statuat în articolul 51 din Carta Organizației Națiunilor Unite.

Legea pentru aderarea României la Tratatul Atlanticului de Nord face referire la Tratat în forma sa actuală, așa cum a fost modificat, în sensul extinderii spațiului de interes pentru Alianță, alături de Europa și America de Nord, și la teritoriul Turciei, prin articolul 2 al Protocolului la Tratatul Atlanticului de Nord

privind aderarea Greciei și a Turciei, semnat la Londra, la 22 octombrie 1951. Protocoalele ulterioare la Tratatul Atlanticului de Nord, semnate la Paris, în octombrie 1954 și la Bruxelles, în decembrie 1981 și, respectiv, în decembrie 1997, care privesc aderarea la Tratat a Republicii Federale Germania, Spaniei, Republicii Cehe, Ungariei și Poloniei, nu aduc modificări de conținut Tratatului.

Aderarea României la Tratatul Atlanticului de Nord reprezintă unul dintre obiectivele politice fundamentale ale României în noua etapă a istoriei sale contemporane, începută în ultimele zile ale lunii decembrie 1989.

În plan valoric, aderarea României la NATO a reflectat dorința poporului român de a se reîntoarce la comunitatea occidentală, după aproape jumătate de secol de izolare.

Acest obiectiv s-a fundamentat, totodată, pe rațiuni de securitate, politice, militare, geo-strategice, economice și sociale, între care dimensiunea țării și a populației, locația geo-strategică – factor de oportunitate, dar și de risc – asigurarea securității și sporirea atractivității economice externe prin apartenența la o alianță de securitate occidentală.

Aderarea României la NATO a reprezentat un obiectiv constant al politicii externe românești, urmărit consecvent de toate guvernele care s-au succedat începând cu 1990. El a întrunit permanent adeziunea a 70-90% din populația României, ceea ce a permis abordarea dinamică a proceselor de pregătire pentru aderare și susținerea, inclusiv materială de către populația țării a eforturilor privind aderarea. Un rol important în crearea consensului politic și public necesar aderării la NATO l-au avut Declarația pentru aderarea României la NATO din 7 martie 2001 și Declarația-Apel a participanților la Forumul NATO 2002 din 31 martie 2002 de la Snagov, care a reunit reprezentanți ai partidelor politice, sindicatelor, mediilor academice, culturale, ai cultelor și alți reprezentanți ai societății civile.

Relațiile României cu NATO s-au dezvoltat progresiv începând cu anul 1990. Țara noastră a solicitat formal aderarea la Alianță în 1993. La 26 ianuarie 1994, România a fost prima țară care a semnat Parteneriatul pentru Pace, principal instrument de cooperare militară dezvoltat de NATO cu statele europene nemembre, în contextul amplificării dialogului politic cu acestea în cadrul Consiliului de Cooperare Nord-Atlantică (NACC) și ulterior al Consiliului de Cooperare Euro-Atlantică (EAPC).

Pentru a fi invitată să adere la Tratat, România a parcurs un proces complex de reforme militare, economice, de consolidare a democrației și a statului de drept. Începând cu 1999, acesta a fost ghidat de Planul Național Anual de pregătire pentru aderarea la NATO (PNA), elaborat în baza programului de pregătire a candidaților pentru aderare – „Membership Action Plan” (MAP) – adoptat de Alianță în anul 1999, la Summit-ul NATO de la Washington. În prezent se derulează al 5-lea ciclu al PNA, ultimul înaintea aderării la NATO.

De asemenea, România a fost, în ultimul deceniu, un factor activ de cooperare în domeniul securității și stabilității în Europa de Sud-Est și a participat, ca membru de facto al Alianței, la misiuni NATO și ale statelor aliate, pentru menținerea și consolidarea păcii în Balcanii Occidentali, precum și pentru combaterea terorismului în Afganistan și Irak. România a contribuit, astfel, încă dinaintea aderării sale la NATO, la apărarea securității și stabilității în spațiul euro-atlantic, acțiunile țării noastre pe plan intern și extern desfășurându-se în spiritul valorilor democratice și al Tratatului Atlanticului de Nord.

Urmare a progreselor semnificative și constante în procesele de reformă și a contribuției la misiunile Alianței, la Summit-ul NATO de la Praga (20-21 noiembrie 2003), România a fost invitată, alături de alte 6 state partenere, să înceapă convorbirile pentru aderarea la NATO. La 26 martie 2003, statele aliate au semnat la Bruxellesle protocoalele la Tratatul Atlanticului de Nord, în temeiul cărora statele nominalizate la Praga vor fi invitate să adere la Alianță. În martie 2004 se vor finaliza procedurile de ratificare aflate în curs în statele aliate, necesare pentru intrarea în vigoare a protocoalelor de aderare: ratificarea de către parlamentele naționale și transmiterea instrumentelor de ratificare la depozitarul Tratatului, Guvernul SUA. Pentru a adera la Tratatul Atlanticului de Nord, statele invitate trebuie să parcurgă procedurile prevăzute de dreptul lor intern și să transmită depozitarului Tratatului Atlanticului de Nord instrumentele de aderare la Tratat.

Prin aderarea la Tratat, România dobândește cele mai solide garanții de securitate din istoria sa, în cadrul unei alianțe democratice, la al cărei proces decizional va lua parte pe deplin. Aderarea României la NATO va asigura cadrul de securitate necesar pentru valorificarea propriului potențial de dezvoltare economică și socială. România va avea posibilitatea să promoveze pe agenda aliată orice preocupări de securitate națională și să participe la conturarea politicii NATO în diferite domenii de interes, inclusiv promovarea stabilității și democrației în spațiile din vecinătatea sa imediată – Europa de Sud-Est, regiunea Mării Negre, Caucaz și Asia Centrală. Totodată, aderarea la NATO reprezintă un instrument important de politică externă, care susține eficient aderarea țării noastre la Uniunea Europeană în 2007.

Obligațiile ce revin României prin Tratatul Atlanticului de Nord sunt de a contribui la apărarea colectivă, prin forțe militare pregătite pentru a participa atât la operațiuni de tipul articolului 5, cât și la acțiuni de prevenire a conflictelor și gestionare a crizelor. De asemenea, România va lua parte la structura militară integrată și la procesul de planificare colectivă a apărării. Totodată, ca parte la Tratat, România se angajează să nu își asume nici o obligație internațională aflată în conflict cu acest Tratat.

România aderă la o Alianță care se deosebește în multe privințe de cea creată după al doilea război mondial de statele fondatoare. Transformările produse în lume după încheierea războiului rece, procesele de globalizare, care se manifestă inclusiv în domeniul riscurilor de securitate, au determinat Alianța să declanșeze un

proces amplu de transformare, pentru a răspunde mai prompt și mai eficient noilor provocări, de oriunde ar proveni acestea. În urma deciziilor Summit-ului de la Praga, NATO și-a extins aria de acțiune dincolo de spațiul euro-atlantic, prin preluarea comenzii Forței Internaționale de Securitate și Asistență din Afganistan (ISAF) și dezbate în prezent posibilitatea implicării în Irak. Alianța își dezvoltă noi capacități de apărare și combatere a terorismului și a proliferării armelor de distrugere în masă și își asumă un rol activ de promovare a securității și valorilor democratice prin parteneriatele sale cu Federația Rusă, Ucraina și membrii Parteneriatului Euro-Atlantic. S-a stabilit un parteneriat strategic cu Uniunea Europeană pentru prevenirea conflictelor și gestionarea crizelor, cu potențial de amplificare spre combaterea noilor tipuri de amenințări.

Procesul de adaptare a Alianței la actualul context de securitate, în curs de desfășurare, corespunde pe deplin intereselor strategice ale României, plasată în flancul sud-estic al NATO și mai expusă, prin urmare, noilor riscuri de securitate, provenind mai ales din regiunile aflate în sud și est.

România va lua parte la întregul proces de modelare a evoluției Alianței în secolul 21.

Față de cele prezentate mai sus, Parlamentul României a adoptat Legea pentru aderarea României la Tratatul Atlanticului de Nord, semnat la Washington, la 4 aprilie 1949.